

หลักการทางกฎหมายในการแสวงหาพยานหลักฐาน คดียาเสพติดด้วยวิธีการอำพรางตัว

กุลทิศา ยุวะหงษ์¹ จรัล เล็งวิทยา²

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหลักการทางกฎหมายในการแสวงหาพยานหลักฐานคดียาเสพติดด้วยวิธีการอำพรางตัว ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการวิจัยเอกสาร และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า การนำเทคนิคการสืบสวนพิเศษด้วยวิธีการอำพรางมาใช้ในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยมีพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 ได้กำหนดหลักเกณฑ์เรื่องการอำพรางและการครอบครองยาเสพติดภายใต้การควบคุม ไว้ในมาตรา 7 และมาตรา 8 และมีพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2519 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2545 บัญญัติเรื่องการดักฟังไว้ในมาตรา 14 จากการวิเคราะห์ผลกระทบจากการใช้อำนาจของเจ้าพนักงานตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด จะพบว่าอำนาจของเจ้าพนักงานในการปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน เป็นอำนาจที่เป็นข้อยกเว้นหรือเป็นข้อจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 เพื่อให้องค์กรภาครัฐและเจ้าพนักงานสามารถที่จะรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม ควบคุมอาชญากรรมได้ และป้องกันและปราบปรามยาเสพติดได้ ซึ่งภาครัฐจะใช้อำนาจที่มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้เมื่อปรากฏว่ามีเหตุการณ์หรือข้อเท็จจริงตามที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้นกับผู้ที่กระทำความผิดตามกฎหมายยาเสพติด หากประชาชนคนทั่วไปที่เป็นผู้บริสุทธิ์มาตรการต่างๆ ตามกฎหมายยาเสพติดก็ไม่อาจนำมาใช้ได้ เพราะจะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ การล่วงละเมิดกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล เจ้าพนักงานหรือองค์กรรัฐต้องรับผิดชอบและต้องรับโทษ

คำสำคัญ: การแสวงหาพยานหลักฐาน; การอำพรางตัว; คดียาเสพติด

ประเภทบทความ: บทความวิจัย

การอ้างอิง:

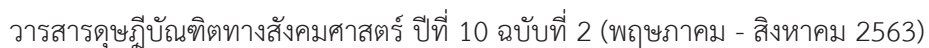
กุลทิศา ยุวะหงษ์ และจรัล เล็งวิทยา. (2563). หลักการทางกฎหมายในการแสวงหาพยานหลักฐานคดียาเสพติดด้วยวิธีการอำพรางตัว. *วารสารดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์*, 10(2), 428-438.

¹ หลักสูตรนิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

2086 ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240, ประเทศไทย

อีเมล: tikuntita@yahoo.com

² คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Kuntita Yuvahongs¹ Jarun Lengwittaya²

Abstract

This research article has the objectives to study concept and theory of legal principles for seeking evidences on drugs-related crime by undercover which is a qualitative research conducting on documents and analyzing the data by content analysis technic.

The result found that the techniques of special investigation by undercover to suppress the wrongdoers on drugs-related are governed by the Drug Case Procedure Act, B.E. 2550 specifying the procedures for the undercover and drugs possession under the control in section 7 and section 8. The Narcotics Control Act, B.E. 2519, (Amendment No.4) B.E.2545 provides the wiretapping action in section 14. An analysis of effects of power exercised by the officers on drugs-related cases found that the power of the officers performing their duties on drug-related cases affecting the rights and freedom of citizen is an exception or a restriction of citizen's rights and freedom under the Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2560 in order for the public sector and the officers to be able to maintain the public good order, to control crimes and to prevent and suppress drugs. Thus, the public sector can exercise their powers which effect on rights and freedom of citizen only when situations or facts as provided by laws to the wrongdoers on drugs-related happened. In the other hand, for those other general people, the measures on drugs-related are ineffective since they will be protected by the constitutional law. Violation of law for the protection of human rights and freedom could lead to legal action and punishment.

Keywords: Legal Principles; Seeking Evidences; Undercover

Type of Article: Research Article

Cite this article as:

Yuvahongs, K., & Lengwittay, J. (2020). Legal principles in seeking evidences on drugs-related crime by undercover. *Ph.D. in Social Sciences Journal*, 10(2), 428-438.

¹ Doctor of Laws Program, Ramkhamhaeng University
2086 Ramkhamhaeng Road, Huamak, Bangkapi, Bangkok, 10240, Thailand
E-mail: tikuntita@yahoo.com

² Faculty of Law, Ramkhamhaeng University

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความสำคัญในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมประเภทยาเสพติดอันเป็นภัยร้ายแรงในปัจจุบัน ที่ปรากฏขึ้นทั้งในระดับครอบครัว ระดับชาติ และระดับโลกก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรมนุษย์ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความมั่นคงของประเทศชาติ เศรษฐกิจและสังคม จะเห็นได้ว่าสังคมไทยมิได้เผชิญเฉพาะปัญหาอาชญากรรมพื้นฐานเท่านั้น แต่กำลังเผชิญกับปัญหาอาชญากรรมพิเศษที่มีการพัฒนารูปแบบและวิธีการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการนำเทคโนโลยีเทคนิควิธีการสมัยใหม่มาเป็นเครื่องมือ มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบมีแบบแผน และเป็นเครือข่ายผู้กระทำผิดเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ก่อให้เกิดความเสียหายและผลกระทบรุนแรงต่อระบบเศรษฐกิจ การเมืองและความมั่นคงของประเทศ

การแสวงหาพยานหลักฐานในระหว่างการสืบสวนเพื่อพิสูจน์ความสัมพันธ์ของบุคคลในองค์กรการดำเนินการเกี่ยวกับยาเสพติด จะใช้วิธีการแสวงหาพยานหลักฐานโดยวิธีสืบสวนธรรมดาอาจไม่ได้ผล การใช้วิธีสืบสวนสอบสวนพิเศษ เช่น การดักฟัง (wiretapping) การใช้เจ้าหน้าที่อำพราง (undercover) การจัดส่งภายใต้ควบคุม (controlled delivery) มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพิสูจน์การกระทำความผิด การใช้มาตรการบังคับต่างๆ ก่อนฟ้องคดี การแสวงหาพยานหลักฐานในการกระทำความผิด เช่น การให้อำนาจเจ้าพนักงานตำรวจในการค้น จับกุม ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่เอื้ออำนวยต่อการสืบหาพยานหลักฐานในคดีได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากเจ้าพนักงานตำรวจต้องปฏิบัติหน้าที่อยู่ภายในกรอบของกฎหมายและบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ ดังนั้น ผู้กระทำความผิดจึงรอดพ้นจากการถูกจับมาดำเนินคดี บทบัญญัติของกฎหมายไม่เอื้ออำนวยต่อการปราบปราม

ผู้กระทำความผิด ทำให้เกิดอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และเจ้าหน้าที่ก็ประสบปัญหาในการแสวงหาพยานหลักฐานในการปราบปรามคดียาเสพติดหลายประการ เช่น ปัญหาประสิทธิภาพขององค์กรและเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม และปัญหากฎหมายและระเบียบวิธีการปฏิบัติที่ไม่เอื้ออำนวย

ในทางกฎหมายอาญาพบว่า ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมีผลกระทบต่อคุณธรรมทางกฎหมาย (rechtsgut) ที่เป็นคุณธรรมทางกฎหมายทั้งในส่วนบุคคล (individualrechtsgut) และส่วนรวม (universalrechtsgut) มีระดับความชั่ว (schuld) อันเป็นการกระทำที่สามารถดำเนินได้อย่างมาก ทั้งนี้ เพราะผู้กระทำผิดรู้ตัวว่ายาเสพติดนั้นมีผลกระทบอันเป็นความเสียหายต่อตัวเองและผู้อื่น เมื่อพิจารณาถึงผลที่เกิดจากการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของเจ้าพนักงานตำรวจ มีความยากลำบากในการแสวงหาพยานหลักฐานมาดำเนินคดีกับบุคคลต่างๆ ที่อยู่ลับตา การค้ายาเสพติด โดยเฉพาะผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่ หรือผู้ผลิตยาเสพติด การใช้มาตรการต่างๆ ก่อนฟ้องคดี การแสวงหาพยานหลักฐานในการกระทำความผิดประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่เอื้ออำนวยต่อการสืบหาพยานหลักฐานในคดียาเสพติด ดังนั้น ผู้ผลิตหรือผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่หลายรายจึงหลุดรอดจากการถูกจับกุมมาดำเนินคดีเพราะโดยสภาพในการดำเนินการบุคคลเหล่านี้ไม่ได้เป็นผู้ลงมือกระทำความผิดด้วยตนเองโดยตรง แต่จะมอบหมายหรือสั่งการเป็นทอดๆ ด้วยวิธีที่สลับซับซ้อน ฝ่ายนิติบัญญัติจึงได้มีการตรากฎหมายยาเสพติดออกมาใช้บังคับหลายฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2545 มีการกำหนดเรื่องการดักฟัง พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 มีการกำหนด

เรื่องการส่งมอบยาเสพติดภายใต้การควบคุมและการ
อำพราง โดยกฎหมายดังกล่าวได้เข้ามามีบทบาทสำคัญ
ในการช่วยให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่ใช้อยู่
ทั่วไปมีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลในการป้องกันและ
ปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมากยิ่งขึ้น

ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น จึงควรมีการศึกษาถึงหลัก
การทางกฎหมายในการแสวงหาพยานหลักฐานคดียา
เสพติดด้วยวิธีการอำพรางตัว เพื่อให้ได้หลักการทาง
กฎหมายในการแสวงหาพยานหลักฐานคดียาเสพติด
ด้วยวิธีการอำพรางตัว และสามารถนำไปใช้ประโยชน์
ในเชิงวิชาการต่อไปได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาถึงหลักการทางกฎหมายในการแสวงหา
พยานหลักฐานคดียาเสพติดด้วยวิธีการอำพรางตัว

ขอบเขตของการวิจัย

ด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยศึกษาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร
ไทย พุทธศักราช 2560 (2560) พระราชบัญญัติ
มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับ
ยาเสพติด พ.ศ. 2534 พระราชบัญญัติป้องกัน
และปราบปรามยาเสพติด ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2545
พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2545
พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2550
และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

ทำให้ได้หลักการทางกฎหมายในการแสวงหา
พยานหลักฐานคดียาเสพติดด้วยวิธีการอำพรางตัว

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การแสวงหาพยานหลักฐานในคดีอาญา

กระบวนการแสวงหาพยานหลักฐานในขั้นตอน

ก่อนการพิจารณา อันได้แก่ การสืบสวนสอบสวนจึงมี
ความสำคัญต่อกระบวนการยุติธรรมเป็นอย่างมากใน
ฐานะที่ขั้นตอนดังกล่าวเป็นขั้นตอนแห่งต้นสายของ
กระบวนการยุติธรรมและเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด
โดยเฉพาะพนักงานสอบสวนที่มีอำนาจในการรวบรวม
พยานหลักฐานได้อย่างกว้างขวาง ดังบัญญัติไว้ใน
มาตรา 131 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ
อาญาของไทย “ให้พนักงานสอบสวนรวบรวมพยาน
หลักฐานทุกชนิด เท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อประสงค์
จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่างๆ อันเกี่ยวกับ
ความผิดที่ถูกล่ามโซ่...” อันมีสาระสำคัญในเนื้อหา
2 ประการด้วยกัน คือ เนื้อหาในเรื่องของการรวบรวม
พยานหลักฐาน และเนื้อหาว่าด้วยการใช้มาตรการ
บังคับ (Nanakorn, 1985, p. 11) และเมื่อกล่าวถึง
การแสวงหาพยานหลักฐานในปัจจุบันเจ้าพนักงานของ
รัฐอาจทำได้ด้วยวิธี ดังนี้

1. การใช้วิธีการแสวงหาพยานหลักฐานด้วยวิธี
การ เข้าค้น เพื่อยึดพยานเอกสารหรือพยานวัตถุ จาก
เคหสถานของบุคคล
 2. การใช้วิธีการแสวงหาพยานหลักฐานด้วยวิธี
การจับ การค้นเพื่อยึดพยานเอกสารหรือพยานวัตถุจาก
ตัวบุคคล
 3. การแสวงหาพยานหลักฐานจากร่างกายมนุษย์
 4. การใช้วิธีการแสวงหาพยานหลักฐานด้วยวิธี
การใช้เทคโนโลยีทำอิมัลชันในการดักฟัง การ
ติดต่อสื่อสารของบุคคลหรือการใช้อุปกรณ์ดังกล่าว
บันทึกเสียงของบุคคล หรือการบันทึกเสียงการสนทนา
กันระหว่างบุคคล
 5. การแสวงหาพยานหลักฐานด้วยวิธีการใช้
เทคนิคการสืบสวนสอบสวนพิเศษ ได้แก่ การดักฟังทาง
โทรศัพท์ การส่งมอบภายใต้การควบคุม การอำพราง
การสะกดรอยโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ การล่อ
ซื้อ ล่อจับ โดยเจ้าพนักงาน เป็นต้น
- การแสวงหาพยานหลักฐานกับหลักการคำนึง

ถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (human dignity) เป็นมูลฐานหนึ่งของสิทธิมนุษยชนที่มีความหมายถึง คุณค่าอันมีลักษณะเฉพาะและเป็นคุณค่าที่มีความผูกพันอยู่กับความเป็นมนุษย์ซึ่งบุคคลในฐานะที่เป็นมนุษย์ทุกคน ย่อมได้รับคุณค่าดังกล่าวโดยไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงเพศ เชื้อชาติ ศาสนา วัย หรือคุณสมบัติอื่นๆ ของบุคคลในความหมายนี้ “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” จึงหมายถึงลักษณะบางประการที่สร้างออกมาเป็นคุณค่าเฉพาะตัวของมนุษย์อันเป็นสารัตถในการกำหนดความรับผิดชอบของตนเองและเป็นสารัตถที่มนุษย์แต่ละคนได้รับเพื่อเห็นแก่ความเป็นมนุษย์ของบุคคลนั้น (Singkaneti, 2000, p. 85) นอกจากนี้ ยังมีผู้ให้ความเห็นอีกว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หมายถึงสิ่งที่เป็นคุณค่าของความเป็นมนุษย์ที่มีอยู่ในตัวของบุคคลทุกคน (Jumpa, 2004, p. 57) และในทางทฤษฎีกฎหมายของประเทศหรือรัฐเสรีประชาธิปไตย (liberal and democratic state) เช่น ประเทศเยอรมนีหรือฝรั่งเศส ต่างก็ได้ถือว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นรากฐานอันเป็นที่มาของสิทธิและเป็นแดนแห่งสิทธิที่รัฐไม่อาจใช้อำนาจล่วงละเมิดเข้าไปในขอบเขตดังกล่าวได้ ดังเช่นที่รัฐธรรมนูญเยอรมันได้บัญญัติหลักในเรื่องของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้ในมาตรา 1 (1) ว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไม่อาจถูกล่วงละเมิดได้ อำนาจอธิปไตยทั้งหลายผูกพันที่จะให้ความเคารพและให้ความคุ้มครองต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” โดยศาลรัฐธรรมนูญสหพันธ์ของเยอรมนีได้วินิจฉัยยอมรับว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานประเภทหนึ่งถึงแม้ว่าจะมีได้บัญญัติเนื้อหาไว้อย่างชัดเจนเหมือนสิทธิขั้นพื้นฐานอื่น แต่อำนาจอธิปไตยทั้งหมดก็ต้องผูกพันในฐานะที่ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นหลักการสูงสุดของรัฐธรรมนูญ และจากการยอมรับสถานะดังกล่าวนี้เอง จึงกล่าวได้ว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นสิทธิโดยตัวของมันเอง

จึงอยู่ในฐานะที่เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานประเภทหนึ่งที่ใช้อำนาจจะล่วงละเมิดมิได้ และประการที่สอง คือ มาตรการในการวินิจฉัยเชิงคุณค่าอันแสดงถึงการกระทำอื่นๆ เพื่อให้สิทธิขั้นพื้นฐานที่มีการบัญญัติรับรองไว้แล้วนั้นสามารถบรรลุเป้าหมายได้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้อันเป็นการเพิ่ม หลักประกันที่จะมิให้มีการล่วงละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานดังกล่าวนี้เอง (Rathamarit, Suriya & Singkaneti, 2001, pp. 11-12) ดังจะเห็นได้จากหลักสากลในเรื่องของมาตรฐานองค์การสหประชาชาติว่าด้วยกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ที่ได้ถือเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นสิ่งสำคัญสูงสุดที่รัฐจะต้องคำนึงถึงก่อนเสมอ ในการแสวงหาพยานหลักฐาน

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นคุณค่าที่มีลักษณะเฉพาะสืบเนื่องจากความเป็นมนุษย์และเป็นคุณค่าที่มีอยู่ในมนุษย์ทุกคนโดยไม่มีข้อจำกัดหรือเงื่อนไขใดๆ ไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติ ศาสนาใดๆ ก็ตาม โดยถือว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นคุณค่าที่ไม่อาจล่วงละเมิดได้ ดังจะเห็นได้จากกฎหมายภายในของประเทศไทยที่ได้วางหลักการดังกล่าวนี้ ใน “Constitution of The Kingdom of Thailand, A.D. 2017” ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน ก็ได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนใน

มาตรา 4 “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล ย่อมได้รับความคุ้มครอง”

มาตรา 25 “สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย นอกจากที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะในรัฐธรรมนูญแล้ว การใดที่มีได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอื่น บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะทำเช่นนั้นได้และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตราบเท่าที่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพเช่นว่านั้นไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของ

บุคคลอื่น

สิทธิหรือเสรีภาพใดที่รัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ หรือให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ แม้ยังไม่มีมาตรการกฎหมายนั้น ขึ้นใช้บังคับ บุคคลหรือชุมชนย่อมสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพนั้นได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้

บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพหรือจากการกระทำความผิดอาญาของบุคคลอื่น ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ

นอกจากนั้น เมื่อกล่าวถึงสิทธิมนุษยชน (human rights) อันเป็นสิทธิที่รัฐธรรมนูญมุ่งจะให้ความคุ้มครองแก่บุคคลทุกคนโดยมิได้แบ่งแยกว่า บุคคลนั้นจะเป็นผู้ใด ชาตินี้ใด ศาสนาใด หากบุคคลดังกล่าวได้อยู่ในอำนาจแห่งพื้นที่ที่มีการบังคับใช้รัฐธรรมนูญนั้น บุคคลทุกคนก็ย่อมได้รับความคุ้มครองภายใต้รัฐธรรมนูญด้วยเสมอ

หลักการใช้อำนาจของรัฐในการแสวงหาพยานหลักฐาน “Constitution of The Kingdom of Thailand, A. D. 2017” ได้ถือหลักนิติธรรม (rule of law) ดังนี้

ถ้าไม่มีกฎหมาย เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองไม่มีอำนาจกระทำการใดๆ ทั้งสิ้น เพราะถ้าดำเนินการไปแล้วอาจกระทบสิทธิและเสรีภาพของประชาชน เมื่อกฎหมายกำหนดขอบเขตเช่นใด ฝ่ายปกครองก็ใช้กฎหมายไปตามขอบเขตนั้น จะใช้อำนาจเกินกว่าที่กฎหมายบัญญัติไว้ไม่ได้

อำนาจตามกฎหมายในการที่ภาครัฐจะเข้าไปดำเนินการใดๆ ที่จะมีผลกระทบกับสิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย

รัฐธรรมนูญ อำนาจรัฐดังกล่าวจะใช้กับบุคคลใดได้ ก็ต่อเมื่อบุคคลคนนั้นได้มีการกระทำการอันเป็นการละเมิดต่อกฎหมาย กล่าวคือ บุคคลใดก็ตามที่กระทำความผิดกฎหมายนั้นเอง บทบัญญัติของกฎหมายที่รัฐได้ออกมาโดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญก็จะมีผลให้เจ้าพนักงานสามารถนำกฎหมายเรื่องต่างๆ ที่จัดไว้โดยเฉพาะมาดำเนินการกับบุคคลนั้นๆ ได้ทันที ทั้งนี้เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม และเป็นการป้องกันและควบคุมอาชญากรรมมิให้เกิดมีขึ้นในสังคม อันจะทำให้สังคมอยู่ได้อย่างปกติสุข ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า อำนาจในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานที่อาจกระทบกระทั่งต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเกิดขึ้นเมื่อมีการกระทำอันเป็นการละเมิดต่อกฎหมาย

ในการใช้อำนาจรัฐตามกฎหมายเป็นเรื่องของเจ้าพนักงานของรัฐ การบัญญัติกฎหมายให้อำนาจเจ้าพนักงานของรัฐที่จะใช้อำนาจได้นั้น เป็นไปทั้งเพื่อประโยชน์ของรัฐและเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล มีกรณีหลายกรณีและเป็นกรณีเป็นการเฉพาะเรื่องที่กฎหมายบัญญัติให้อำนาจ เจ้าพนักงานของรัฐหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐในอันที่จะกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งการกระทำนั้นเป็นมาตรการสุดท้ายเพื่อให้ภารกิจของรัฐมีความสมบูรณ์ การใช้อำนาจรัฐของเจ้าพนักงานของรัฐหรือของพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐในกรณีต่างๆ ที่เป็นการเฉพาะเรื่อง แม้จะเป็น “การกระทำที่ครบองค์ประกอบที่กฎหมายบัญญัติ” (Tatbestandmassigkeit) เช่น การประหารชีวิต การจับ การประทุษร้ายบุคคลซึ่งจะถูกจับที่ขัดขวางการจับ การค้น การปฏิบัติการในการบังคับคดีแพ่ง เป็นต้น แต่โดยที่กฎหมายบัญญัติให้อำนาจไว้การกระทำของเจ้าพนักงานของรัฐหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐ จึงไม่เป็นการกระทำที่ “ผิดกฎหมาย” (Rechtswidrig) เหตุต่างๆ ในกฎหมายที่ให้อำนาจนั้น จึงต่างเป็น “เหตุที่ผู้กระทำมีอำนาจกระทำ” (Rechtfertigungsgrund/Justification) ตาม

ความหมายของกฎหมายอาญา

ในการใช้อำนาจรัฐของเจ้าพนักงานของรัฐหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐในกรณีต่างๆ ที่เป็นการเฉพาะเรื่องนั้น กฎหมายได้กำหนดเงื่อนไขรายละเอียดเป็นการเฉพาะไว้ในแต่ละกฎหมาย ซึ่งแน่นอนว่าเงื่อนไขรายละเอียดของแต่ละกฎหมายมีความแตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม ในความแตกต่างกันนั้นก็มีหลักทั่วไปที่เป็นเงื่อนไขของความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำของเจ้าพนักงานของรัฐหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เหมือนกันอยู่บางประการ หลักทั่วไปที่เหมือนกันมีอยู่ในเรื่อง ดังต่อไปนี้

1. อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ในการที่จะใช้อำนาจรัฐได้นั้น ในเบื้องต้นเจ้าพนักงานของรัฐหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ที่จะกระทำการนั้นเงื่อนไขประการแรกนี้เป็นเงื่อนไขที่เป็นที่เข้าใจกันทั่วไป

2. เขตอำนาจของเจ้าพนักงาน ในการที่จะใช้อำนาจรัฐนั้น เจ้าพนักงานของรัฐหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องใช้อำนาจรัฐภายในเขตอำนาจของตน

คำว่า “เขตอำนาจ” ในที่นี้หมายถึงท้องที่ที่เจ้าพนักงานของรัฐหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ใดผู้หนึ่งมีอำนาจใช้อำนาจรัฐที่ตนมีอยู่ตามกฎหมายได้

โดยทั่วไปกฎหมายที่บัญญัติให้อำนาจเจ้าพนักงานของรัฐ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะใช้อำนาจรัฐอย่างใดอย่างหนึ่งได้ จะกำหนดเขตอำนาจของเจ้าพนักงานหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ไว้ด้วยอย่างไรก็ตาม ก็มีเจ้าพนักงานของรัฐหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐบางประเภทหรือบางตำแหน่งที่ตามกฎหมายสามารถใช้อำนาจรัฐได้ทั่วราชอาณาจักร เป็นต้นว่า เจ้าพนักงานตำรวจ

3. เงื่อนไขของการใช้อำนาจรัฐ เนื่องจากการใช้อำนาจรัฐกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคล กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจรัฐในทุกเรื่องจะกำหนดเงื่อนไขสำคัญในทางรูปแบบไว้ในกฎหมาย

ซึ่งเจ้าพนักงานของรัฐหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติในทางรูปแบบนั้น ทั้งนี้เพื่อคุ้มครองบุคคลผู้ถูกกระทบกระเทือนจากการใช้อำนาจรัฐ บทบัญญัติในทางรูปธรรม เช่น จะจับบุคคลได้จะต้องมีหมายจับของศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 78 หรือจะบังคับคดีได้จะต้องมีคำพิพากษาของศาล เป็นต้น ในเรื่องเงื่อนไขนี้ถือว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างหนึ่งที่ยกเว้นในเรื่องเงื่อนไขถ้าหากจะมีก็จะต้องบัญญัติไว้โดยชัดเจนในกฎหมาย

4. หลักความละมุนละม่อมและหลักความพอสมควรแก่เหตุ ในการใช้อำนาจรัฐอันเป็นมาตรการเพื่อให้ภารกิจของรัฐมีความสมบูรณ์นั้น จำต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของ “หลักความละมุนละม่อม” (Grundsatz des schonendsten Eingriffs) กล่าวคือ ในการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐจะใช้อำนาจรัฐกับบุคคลใด เจ้าพนักงานของรัฐหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐ จำต้องกระทำให้กระทบต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องนั้นน้อยที่สุด ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 99 ทั้งนี้ เพื่อความเสรีนิยมในการใช้อำนาจรัฐ

นอกจากนี้ เพื่อความเป็นเสรีนิยมที่สมบูรณ์ในรัฐประชาธิปไตย การใช้อำนาจรัฐของเจ้าพนักงานของรัฐหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐ จะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของ “หลักความพอสมควรแก่เหตุ” (Verhältnismäßigkeitsgrundsatz) อีกด้วย กล่าวคือ การใช้อำนาจรัฐต้องเป็นการกระทำที่ไม่เกินความจำเป็นตามพฤติการณ์แห่งเรื่อง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 86 และมาตรา 87

อำนาจเจ้าพนักงานในการปฏิบัติกรตามกฎหมายอาญาเสพติดเป็นอำนาจที่มาจากรัฐธรรมนูญ ที่มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคล อันเป็นไปตาม “หลักนิติธรรม” ซึ่งมีผลกระทบต่อสิทธิพื้นฐานที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ได้แก่ สิทธิเสรีภาพ ในชีวิต

ร่างกาย ในสถานความเป็นส่วนตัว ในทรัพย์สิน ในกระบวนการยุติธรรม เป็นต้น ทั้งนี้ เป็นความจำเป็นที่ภาครัฐต้องกระทำการอันกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคล เพื่อให้เกิดการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดที่เป็นปัญหาสำคัญและมีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น โดยในรายละเอียดจะมีการออกกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดหลายฉบับ เพื่อเป็นข้อยกเว้นตามรัฐธรรมนูญ อันเป็น “เหตุที่ผู้กระทำมีอำนาจกระทำ” รัฐธรรมนูญได้กำหนดหลักการและข้อยกเว้นไว้ใน มาตรา 25

ฉะนั้น โดยนัยนี้หากเจ้าพนักงานของรัฐได้แสวงหาพยานหลักฐานโดยใช้วิธีการ อันมิชอบอันเป็นการล่วงละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนแล้ว ศาลซึ่งเป็นผู้ใช้กฎหมายและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายอาญา ก็ไม่อาจที่จะยอมรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยวิธีการอันมิชอบนั้นได้ ซึ่งจะมีผลเป็นการให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนด้วย

การรับฟังพยานหลักฐาน (admissibility of evidence)

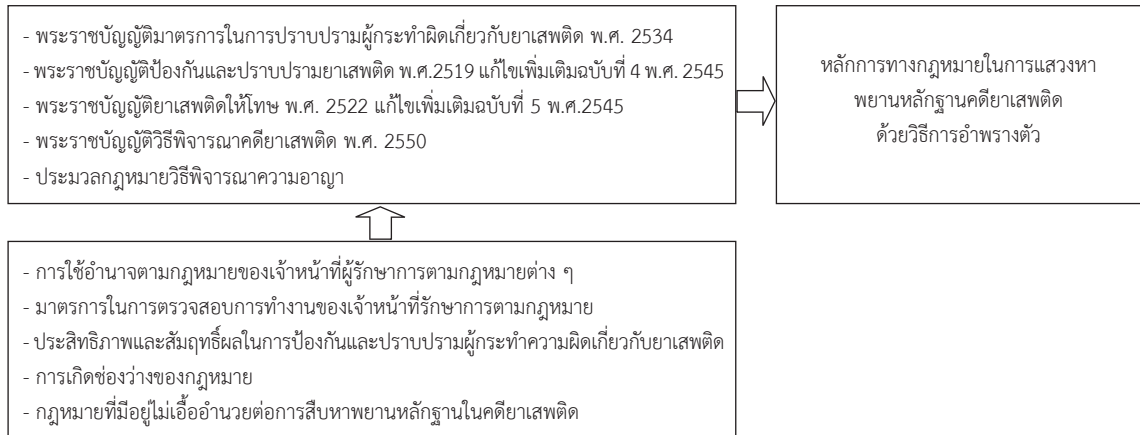
ในการรับฟังพยานหลักฐานของศาลนั้นมีได้หมายความว่า หากพยานหลักฐานชิ้นใดได้ถูกเสนอต่อศาลแล้ว ศาลจะรับฟังพยานหลักฐานชิ้นนั้นๆ ได้เสมอไป เพราะพยานหลักฐานที่ศาลจะรับฟังได้นั้นมีหลักเกณฑ์อันเป็นข้อจำกัดกล่าวคือ ในเบื้องต้น พยานหลักฐานนั้นต้องเป็นพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงอันเป็นประเด็นแห่งคดีเสียก่อน (Luechai, 1980, p. 47) กล่าวอีกนัยหนึ่ง ก็คือ ต้องเป็นพยานหลักฐานซึ่งน่าจะพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของจำเลยได้ หรือเป็นพยานหลักฐานอันเกี่ยวกับเหตุลดโทษ หรือเหตุบรรเทาโทษหรือเหตุอันควรรอกการลงโทษก็ได้ หากพยานหลักฐานชิ้นใดไม่เกี่ยวข้องกับประเด็นหรือไม่ตรงประเด็นดังกล่าวแล้วย่อม

เป็นพยานหลักฐานที่รับฟังไม่ได้เอง ซึ่งในการพิจารณาว่าพยานหลักฐานชิ้นใดเกี่ยวข้องกับประเด็นหรือไม่นั้น เป็นเรื่องของการใช้เหตุผลทางตรรกวิทยา แต่ถ้าพิจารณาได้ในเบื้องต้นว่า พยานหลักฐานนั้นเกี่ยวกับประเด็นแล้ว กรณีก็ยังคงอยู่ในบังคับแห่งกฎหมายว่าด้วยการรับฟังพยานหลักฐานด้วย หากมิได้ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการนี้แล้ว พยานหลักฐานนั้นแม้จะเกี่ยวกับประเด็นก็รับฟังไม่ได้ กล่าวโดยสรุปก็คือ พยานหลักฐานที่รับฟังได้หมายถึงพยานหลักฐานซึ่งเกี่ยวข้องกับประเด็นแห่งคดีและไม่ถูกห้ามรับฟังโดยกฎหมายหรือกฎหมายใดๆ กฎหมายว่าด้วยการรับฟังพยานหลักฐาน คือบัญญัติว่าพยานหลักฐานอย่างใด รับฟังได้หรือไม่ได้ หรืออีกนัยหนึ่งเป็นการกำหนดว่าพยานหลักฐานใดนั้นสืบได้พยานหลักฐานใดนั้นสืบไม่ได้ หลักกฎหมายเกี่ยวกับการรับฟังพยานหลักฐานอาจพิจารณาได้ทั้งทางด้านปฏิธานอันเป็นทางรับหรืออาจพิจารณาทางด้านปฏิเสธก็ได้ เช่น หลักที่ว่าพยานหลักฐานต้องเกี่ยวกับประเด็นแห่งคดี อาจกล่าวในทางรับว่าพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงในประเด็นรับฟังได้ หรืออาจกล่าวในทางปฏิเสธว่าพยานหลักฐานนอกประเด็นหรือไม่เกี่ยวกับประเด็นรับฟังไม่ได้ เป็นต้น (Rattanakorn, 2002, p. 53)

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2550 ได้กำหนดหลักเกณฑ์เรื่องการอ้างพยานและการครอบครองยาเสพติดภายใต้การควบคุม ไว้ในมาตรา 7 และมาตรา 8 และมีพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2519 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2545 บัญญัติเรื่อง การดักฟังไว้ในมาตรา 14

กรอบแนวความคิดที่ใช้ในงานวิจัย

ในการศึกษาหลักการทางกฎหมายในการแสวงหาพยานหลักฐานคดีอาญา มีกรอบแนวความคิดที่นำมาใช้ในการวิจัยดังต่อไปนี้

ภาพ 1 กรอบแนวความคิดที่ใช้ในงานวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการศึกษาวิจัยโดยใช้เอกสาร (documentary research) ด้วยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาพยานหลักฐาน ทฤษฎีกฎหมาย โดยการศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ ภายในประเทศและต่างประเทศ การศึกษาหลักการทางกฎหมายในการแสวงหาพยานหลักฐานคดียาเสพติดด้วยวิธีการอำพรางตัว วิเคราะห์ประเด็นปัญหาการแสวงหาพยานหลักฐานในทางกฎหมายเกี่ยวกับการแสวงหาพยานหลักฐาน ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า หลักการทางกฎหมายในการแสวงหาพยานหลักฐานคดียาเสพติดด้วยวิธีการอำพรางตัวนั้น เป็นวิธีการที่ผู้ปฏิบัติการอำพรางจะเข้าไปแฝงตัวอยู่ในกลุ่มเครือข่ายหรือองค์กรอาชญากรรมซึ่งเป็นการเข้าไปเป็นสมาชิก โดยการยอมรับของกลุ่มเครือข่ายหรือองค์กรอาชญากรรมจะทำให้ผู้ปฏิบัติการอำพรางเป็นผู้ที่มีสิทธิในการเข้าออกเคหสถานได้ สำหรับการล่วงรู้ข้อมูลข่าวสารในองค์กรอาชญากรรมหรือเครือข่าย มีดังนี้

1. การล่วงรู้ข้อมูลข่าวสารในหน้าที่ การที่ผู้ปฏิบัติการอำพรางได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ใดขององค์กรอาชญากรรมหรือเครือข่ายเป็นการมอบหมายงานเฉพาะส่วนที่ต้องกระทำ เพราะมีการแบ่งแยกหน้าที่ของแต่ละคนเด็ดขาดจากกัน บุคคลหนึ่งจะไม่ทราบหน้าที่ของอีกคนหนึ่ง ซึ่งเป็นการล่วงรู้ข้อมูลข่าวสารตามที่ตนรู้มาตามหน้าที่เท่านั้น

2. การล่วงรู้ข้อมูลข่าวสารจากการสืบสวน การล่วงรู้ข้อมูลข่าวสารจากการสืบสวน โดยอาศัยโอกาสที่ผู้ปฏิบัติการอำพรางเป็นสมาชิกขององค์กรอาชญากรรมหรือเครือข่าย ดำเนินการใช้เครื่องมืออุปกรณ์พิเศษเพื่อให้ล่วงรู้ข้อมูลข่าวสารที่มีการปกปิดเป็นความลับตามอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคคลในองค์กรหรือเครือข่ายตามระดับชั้นไม่ว่าจะมีการล่วงรู้ข้อมูลข่าวสารอย่างไรก็ตามข้อ 1) และ 2) ก็ตาม การเข้าไปอยู่เป็นสมาชิกย่อมถือว่าเป็นการเข้าไปโดยชอบ (มีสิทธิ) แล้ว ในกรณีนี้ก็เช่นเดียวกับสิทธิส่วนบุคคลและสิทธิในเคหสถานกับสิทธิของประชาชนโดยการปฏิบัติการอำพรางย่อมไม่อาจเทียบกันได้ การปฏิบัติการอำพราง จึงไม่ถือว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญ

3. การสั่งการของกลุ่มเครือข่ายหรือองค์กรอาชญากรรมให้ผู้ปฏิบัติการอำพรางปฏิบัติการณ์อาจ

แยกพิจารณาได้เป็น 2 ประการ คือ

3.1 การสั่งการให้เป็นผู้นำที่ต่าง ๆ ของกลุ่มเครือข่ายหรือองค์กรอาชญากรรม ซึ่งต้องเข้าร่วมในการประชุมหรือช่วยเหลือ เป็นความผิดฐานซ่อนใจ อย่างไรก็ตาม ผู้ปฏิบัติการ อำพรานั้น ไม่ได้มีเจตนาที่จะกระทำความผิด เพราะเจตนาตั้งแต่แรกมีวัตถุประสงค์เพื่อสืบสวนให้ได้ข้อมูลข่าวสารของกลุ่มเครือข่ายหรือองค์กรอาชญากรรมเท่านั้น การมีส่วนร่วมในกลุ่มเครือข่ายหรือองค์กรอาชญากรรมเป็นผลของการกระทำตั้งแต่เริ่มแรก ซึ่งการได้รับมอบหมายเช่นนี้ถือว่า ได้รับความไว้วางใจในการปฏิบัติการอำพรเพื่อให้ได้ข้อมูลข่าวสารเชิงลึกย่อม สมประโยชน์ของการปฏิบัติการอำพร

3.2 การสั่งการให้ผู้ปฏิบัติการอำพรปฏิบัติการผิดกฎหมายนอกจากกลุ่มเครือข่ายหรือองค์กรอาชญากรรม เช่น สั่งการให้เป็นผู้ล่าเหยื่ออื่น 10 กิโลกรัม ไปส่งให้กับลูกค้าหรือการสั่งให้ไปฆ่า นาย ก เพื่อพิสูจน์ว่าไม่ได้เป็นสายลับของเจ้าหน้าที่ หรือสั่งให้นาหญิงและเด็กเดินทางไปส่งที่ในต่างประเทศก่อนที่จะรับเข้าเป็นสมาชิกเครือข่ายหรือองค์กรอาชญากรรม เป็นต้น

ในกรณีนี้ ผู้ปฏิบัติการอำพรดำเนินการลงมือกระทำความผิดตามที่ได้กล่าวมาแล้ว คงต้องพิจารณาว่า ผู้ปฏิบัติการอำพรมีเจตนาหรือไม่ ซึ่งเป็นเรื่องที่พิสูจน์ได้ยาก แต่หากมีการกระทำที่บรรลุผลแล้วจะอ้างว่าไม่มีเจตนา ก็ไม่มีเหตุผลที่จะรับฟังได้ ซึ่งการปฏิบัติการอำพรมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกลุ่มเครือข่ายและองค์กรอาชญากรรม การปฏิบัติการจึงมีขอบเขตตามที่ถูกกำหนดไว้ การปฏิบัติการนอกจากขอบข่ายจึงถือว่าเป็นการปฏิบัติการนอกเหนือคำสั่ง ซึ่งผู้ปฏิบัติการอำพรต้องรับผิดชอบส่วนตัว คือ รับผิดชอบในผลของการกระทำที่กระทำไปในอดีตที่ผ่านมา การปฏิบัติการอำพร หากมีการจับกุมกลุ่มเครือข่ายหรือองค์กรอาชญากรรม ผู้ปฏิบัติ

การอำพรอาจไม่สามารถต่อสู้เพื่อปฏิเสธความรับผิดชอบทางอาญาได้ เพราะไม่มีกฎหมายบัญญัติให้ความคุ้มครอง เหตุการณ์ลักษณะทำนองนี้จะเกิดขึ้นจากการที่หน่วยงานอื่นมาจับกุม และไม่ทราบว่ามีบุคคลที่เป็นผู้ปฏิบัติการอำพรอยู่ หากผู้จับกุม ไม่ดำเนินคดีย่อมผิดฐานละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ หรือปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบได้ สำหรับในการจับกุมโดยหน่วยที่ควบคุมการปฏิบัติการอำพรก็มักจะปล่อยผู้ปฏิบัติการอำพรให้หลบหนีไป หรือแจ้งว่าไม่อยู่ในสถานที่ที่มีการจับกุม ซึ่งเป็นวิธีการอย่างหนึ่งในการดำเนินการปฏิบัติการอำพรจึงนับว่ามีความเสี่ยงมากอยู่พอสมควร ซึ่งการจะเข้าไปล่วงรู้ความลับของกลุ่มเครือข่ายหรือองค์กรอาชญากรรมก็ไม่สามารถกระทำได้อย่างง่าย ถ้าไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายบัญญัติให้ความคุ้มครองการปราบปรามจะให้ผลสัมฤทธิ์ผลย่อมเป็นอุปสรรคตามมา จึงมีความจำเป็นต้องมีการบัญญัติกฎหมายให้ความคุ้มครองผู้ปฏิบัติการอำพร

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยอภิปรายผลได้ว่า การดำเนินคดียาเสพติดในประเทศไทยนั้น หน่วยงานที่สำคัญในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดคือ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กองควบคุมวัตถุเสพติด สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กองทัพบกเรือในกรณีที่มีการลักลอบค้ายาเสพติดทางทะเลหรือลำน้ำซึ่งออกไปสู่ทะเลได้

ในปัจจุบันประเทศไทยได้นำเทคนิคการสืบสวนพิเศษด้วยวิธีการอำพรมาใช้ในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยมีพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550 ได้กำหนดหลักเกณฑ์เรื่องการอำพรและการครอบครองยาเสพติดภายใต้การควบคุมไว้ และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2519

แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2545 บัญญัติเรื่อง การดักฟังไว้ จากการวิเคราะห์ผลกระทบจากการใช้อำนาจของเจ้าพนักงานตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดจะพบว่า อำนาจของเจ้าพนักงานในการปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน เป็นอำนาจที่เป็นข้อยกเว้นหรือเป็นข้อจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

นอกจากนี้ เพื่อให้องค์กรภาครัฐและเจ้าพนักงานสามารถที่จะรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม ควบคุมอาชญากรรมได้ และป้องกันและปราบปรามยาเสพติดได้ ซึ่งภาครัฐจะใช้อำนาจที่มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้เมื่อปรากฏว่ามีเหตุการณ์หรือข้อเท็จจริงตามที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้นกับผู้ที่จะกระทำความผิดตามกฎหมายยาเสพติด หากประชาชนคนทั่วไปเป็นผู้บริสุทธิ์มาตรการต่าง ๆ ตามกฎหมายยาเสพติดก็ไม่อาจนำมาใช้ได้ เพราะจะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ

ข้อเสนอแนะ

การใช้วิธีการอำพรางตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาอาชญากรรม พ.ศ. 2550 มาตรา 7 นั้น อาจมีปัญหา คือ กรณีที่เจ้าพนักงานยังไม่ได้รับอนุมัติหรืออนุญาตจากผู้บังคับบัญชา เนื่องจากเป็นเรื่องจำเป็นเร่งด่วน ซึ่งในพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาอาชญากรรม มาตรา 7 วรรคสาม มิได้บัญญัติว่า กรณีใดบ้างเป็นเรื่องจำเป็นเร่งด่วนและมีเหตุอันสมควร จึงควรบัญญัติไว้ให้ชัดเจนลงไปว่ากรณีใดบ้างที่เป็นกรณีเร่งด่วนและมีเหตุอันควรจะใช้วิธีการอำพรางได้โดยไม่ต้องได้รับอนุมัติจากผู้บังคับบัญชา เพื่อเป็นบรรทัดฐานและทำให้เกิดความมั่นใจในเจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติ ทั้งนี้ให้เกิดข้อครหาว่าเจ้าพนักงานกลั่นแกล้งประชาชน ซึ่งหลักเกณฑ์ที่อาจกำหนดไว้ในกฎกระทรวง ได้แก่ ผู้ต้องสงสัยได้กระทำความผิดซึ่งหน้า หรือกรณีเมื่อมีความสงสัยตามสมควรว่าผู้ต้องสงสัยว่ากำลังจะกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ทั้งนี้เหตุอันควรเชื่อว่าหากต้องขออนุมัติหรืออนุญาตก่อนยาเสพติดอาจจะถูกขนย้ายได้ เป็นต้น

References

- Constitution of The Kingdom of Thailand, A.D. (2017). *Gazette*, 134(40 A), 1-90. [In Thai]
- Jumpa, M. (2004). *Explanation of the Constitution of the Kingdom of Thailand (1997)*. Nititham. [In Thai]
- Luechai, K. (1980). *Witness*. Ruenkaew Printing. [In Thai]
- Nanakorn, K. (1985). Thai criminal procedure: Mismatched law principles and practices. *Thammasat Law Journal*, 15(3), 1-17. [In Thai]
- Rathamarit, U., Suriya, N., & Singkaneti, B. (2001). *The claim of human dignity or the exercise of personal rights and liberties in accordance with Article 28 of the Constitution of the Kingdom of Thailand A.D. 1997*. Nana Printing. [In Thai]
- Rattanakorn, S. (2002). *Explanation of laws of witness characteristics*. Niti Bannakan [In Thai]
- Singkaneti, B. (2000). *Fundamental principles of rights, freedoms and human dignity according to the new Constitution*. Winyuchon. [In Thai]